

grootte B. bedoelt te al in aan- en heeft kerk, dan meerd, dat het interne d van het

kerkege- het ambt- m b t d e r i o n n e e- geschieden n voor mij e „functie- in tijdelijke m het be- t het func- den tijd, cht de roos

n kerk kán e ambt van k voor het stelling nu hem gesteld toeten lezen onder func- en. En dit atechismus, loor een le- oortbrengen s van hun gen zeggen, or het vuur

Want het imaire. We eer belang- . Eerst zijn kerkeraad, de kerkre- „vol des H. taal worden elijden moe- en mitsdien daarom kee- zegt, dat het et ambt der et ambt der an het ambt al, of, een- n is in dien velen, tuch- Christus, die zijn roeping laat geschie-

t zijn eigen ge zijn taak t der geloof- f zijn recht- tking en dus

st te zeggen, g. De kerk t der geloof- a geschieden er nog niet, de kerkelijke v. van kerk- geering. Geen h een regce- n die van de ng geroepen

mbtelijk zijn. huwen tegen of ambt zus. houden, even „gemeente“ meente“ van afstand van teente en ge- t zoowel door s. K. S.

k elijden en Be- titel: Schuld-

oleerenden in schrijft dan: t Doleerenden kerkformatie den gemeente elden, dat de vromde Kerk men in 1892 d belijden, en r van de ver- standig ge-

weest alleen te spreken over Schrift en belijdenis en toen is het goed gegaan.

Dat moeten we nu weer doen. In de eerste plaats, omdat we maar niet zonder meer het recht hebben om van een ander schuldbelijdenis te vragen. In de tweede plaats, omdat hier, ik zal me voorzichtig uitdrukken, voor 't minst het groote gevaar dreigt, dat men den ander wil laten erkennen, dat wij gelijk hebben. Dat is zoet voor het vleesch. En in de derde plaats, omdat er alleen kans op vereeniging is, als we ons samen op den grondslag van Schrift en belijdenis plaatsen en niet praten over het verleden.

Wij achten deze dingen van heel veel belang. En we vragen van een ieder eens ernstig te overwegen, wat hij van deze dingen denkt. Naar onze meening brengen ze ons op den weg, die tot kerkelijke vereeniging leidt.

Als wij hierbij aan dit verzoek van Prof. Grosheide: deze dingen eens te overwegen, voldoen, zouden we het volgende willen opmerken:

Zijn vergelijking van de situatie in 1892 en nu gaat eenvoudig niet op. Toen waren er twee kerkengroepen, die beiden zich plaatsten op den grondslag van Schrift en belijdenis zonder meer. En van geen van die beide kerkengroepen kon gezegd worden, dat zij de andere hadden uitgesloten. Beiden hadden zich vrijgemaakt van een onschriftuurlijken, hiërarchischen vorm van kerkgeering. Beiden wilden leven naar de oude Kerkenordening.

Er waren toen gevoeligheden over en weer, o zeker. Er was aanvankelijk verschil over den te kiezen naam der kerken; men kon het niet dadelijk eens worden over de opleiding tot den dienst des Woords enz.

Maar men kon juist dáárom over en weer elkander vinden, omdat men dit alles bijzaken wist te zijn en elkander volkomen erkende als Gereformeerd in belijdenis en kerkgeering.

Maar nu? Er zijn toch verschillen geveld? Er zijn toch ambtsdragers van Christus veroordeeld wegens afwijking van Schrift en belijdenis? En mag dan over de r e c h t s k w e s t i e, waarvan de Synodes van 1942 e.v.j. zoo hoog hebben opgegeven, maar gezwe- gen worden? Dat kan niet en dat mag niet!

Prof. Grosheide is de auteur van de rapporten in de zaak Cand. (nu Ds) H. J. Schilder. In die (door Ds Sch. gepubliceerde) rapporten staat rondtut ge- schreven, dat deze candidaat tot de ambtsbediening in de Gereformeerde Kerken niet kon en mocht toe- gelaten worden, omdat hij, wegens het afwijzen van de leerformules inzake het verbond van de Synode van 1942, in strijd kwam met art. 33 van de Ned. Ge- loofsbel. Ds H. J. Schilder heeft sinds die afwijzing zijn standpunt niet herzien. Integendeel. Zijn boek, dat al de handelingen van de Classis Gorinchem en de Deputaten voor zwaarigheden en de Generale Synode anno 1944 in extenso weergeeft en bespreekt, toont wel overduidelijk, dat hij in zijn veroordeelen en bestrijden van de betreffende leerformules nóg scherper standpunt is gaan innemen.

Welnu — dan is het op het standpunt van Prof. Grosheide eenvoudig onmogelijk, wat hij zelf onder z'n eerste punt aangeeft. Dan moet hij vandaag nog zeggen: wij hebben het recht, ja den plicht en roe- ping van Godswege om van dezen Ds H. J. Schilder, zouden we ooit kunnen hereenigen en hem op onze kansels toelaten, schuldbelijdenis te vragen.

En als, omgekeerd, Prof. Grosheide nu niet meer staat voor z'n eigen rapporten en beweringen van 1944, als hij zich daarvoor schaamt wijl hij inziat toen een valsche getuigenis gegeven te hebben tegen- over Cand. Schilder, dan moet hij naar z'n Synode gaan en daar eerlijk blechten: wij hebben toen niet goed gedaan en we moeten onze verkeerde uitspraken van toen herroepen.

Het gaat toch niet aan, dat een rechter (dat is hier dan: de Synode), iemand tot levenslang veroor- deeld hebbende en eenige jaren later inziende: dat vonnis was onrechtmatig — er zich goedkoop van gaat afmaken en zegt: we gaan over de rechtskwestie en over schuld maar niet meer praten? De rechter moet het vonnis herroepen — onder belijdenis een rechter- lijke misslag begaan te hebben!

Ook het tweede punt van Prof. Grosheide bevat wel een heel vreemde stelling.

In 1943-'44 heeft toch voortdurend de Synode de toenmaals bezwaarden willen laten erkennen, dat zij gelijk had? Ja, dat was zoet voor het vleesch van een groepje „leiders“; maar het schijnt wel heel bitter voor hun vleesch geweest te zijn, dat zooveel gezegd hebben: wij erkennen Uw gelijk niet en maken ons van Uw zonde vrij. Als dat laatste eens niet gebeurd was, als, laat ons zeggen slechts een 10 à 20 kleine kerkjes „apart“ waren komen te staan (zooals aan- vankelijk door sommigen van de „overzijde“ verwacht en bewoerd werd, dát het zou zijn!) — dan zou men natuurlijk vandaag nóg het grootste gelijk hebben gehad!

Maar Prof. Grosheide is dan dus nu zoo ver, dat hij er niet meer op staat „gelijk te hebben“. Is dat een teeken van bekeering? Of een zooveelste poging de heele zaak via den doofpot voor de eenvoudige kerk- leden weg te werken?

Het gaat er ons niet om, dat „wij gelijk hebben“. Het gaat er om of de Synode in haar leerdwang t.a.v. het „moeten houden voor wedergeboren van ál de kinderen der geloovigen“ en wat daar mee samenhangt en in haar banvonnissen voor Góð gelijk heeft. Het

gaat er om, of haar „neen“ van 1943-'44 een „neen“ van Christus tegen ons is!

De Synode had toen in eigen oog het volste gelijk. En de eenige vraag, die wij op dit punt beantwoord wenschen te zien, is: hebt ge nú nóg gelijk?

Zoo ja — dan zal de Heere richten tusschen U en ons en behoeven wij niet te praten over hereeniging. Zoo neen, zeg het dan; en herroep onder schuldbel- ijdenis voor God, datgene, wat voor Hem niet kán bestaan.

Wat het door Prof. Grosheide in de derde plaats genoemde betreft — hier komen we weer dat beroem- de: „ons samen plaatsen op den grondslag van Schrift en belijdenis“ tegen, dat ook in de correspondentie van de synodale deputaten aan onze deputaten voor contact reeds een plaats vond.

Maar het felt ligt er dan toch maar, dat Prof. Grosheide c.s. (zijn Synode voorop!) onder de be- lijdenis iets anders verstaan dan wij. Hún beroemde leerformules zijn immers een nadere interpretatie van de belijdenis? Zonder die formules is een mensch niet meer Gereformeerd!

„Ons samen plaatsen op den grondslag van Schrift en belijdenis“ — als dit ernst is; als dit dus inhoudt: onze nadere interpretaties behoeft niemand te aan- vaarden; we hebben werkelijk aan de drie Formulie- ren van Eenigheid genoeg — laat men het dan toch rondtut zeggen; laat men al dien rommel, waarmee al zooveel zwendel is bedreven, opruimen! Dan zijn we al heel wat stappen dicht bij het doel, dat velen zoo begeeren of zeggen te begeeren.

Prof. Grosheide wil niet praten over het verleden, om de kans op vereeniging toch niet te doen stranden.

Het is wel wat wonderlijk. Eerst was het: we wil- len niet schriftelijk vastleggen welke factoren ons in het verleden uiteendreven en hoe we de situatie nu zien, maar we willen daarover praten. Nu komt deze Hoogleraar met de gedachte: we moeten ook maar niet gaan praten over het verleden, dus maar weer zóó bij elkaar kruipen. Een streep door heel den boel!

De Oosterbeeksche verklaring —

eén zwaard in de hand van Synodocratische pleitbezorgers

Kort geleden schreef een van de vele nieuwe „ker- kelijke“ bladen, die ons landje rijk is, dat de Ooster- beeksche Conferentie „eer van haar werk“ had. Want haar verklaring had „vele pennen in beweging“ ge- bracht. Sindsdien is „de eer“, die de Oosterbeeksche Conferentie van haar werk heet te hebben, al weer aanzienlijk grooter geworden. Haar verklaring heeft nu immers ook getoond kracht te kunnen geven aan een rechtsgeleerden mond, die zich open deed om den reformatorischen strijd, dien de kerk in dezen tijd te strijden heeft, tegen te staan en als „scheurmakerij“ te misprijzen.

't Was 9 November 1948.

In de zittingszaal van de Arrondissementsrechtbank te Assen waren al de banken, die er de publieke tri- bune vormen, bezet. Zelfs stond er achter deze ban- ken nog een aantal belangstellende toeschouwers. Doch ook zoo waren er nog geen vijftig bijeen.

Vergis U echter niet en meet de b e t e e k e n i s van wat hier geschiedde niet aan het aantal der aanwezige toeschouwers.

Toen Paulus voor den Keizer te Rome werd geleid, waren er meest waarschijnlijk ook geen honderden „toeschouwers“ aanwezig. En ook toen hij voor Felix en Festus stond was hij vrijwel alleen.

Maar ieder weet van welke b e t e e k e n i s die oogenblikken voor de kerk des Heeren waren. Toen liet de Heere de zaak van Zijn kerk en haar strijd, dien zij te voeren had, komen voor degenen, die de Schrift „goden“ noemt; en riep Hij hen, die hier op aarde „het laatste woord“ spreken, om over Zijn kerk en haar zaak te oordeelen.

Zoo stond de zaak 9 November 1948 in de zittings- zaal van de Arrondissementsrechtbank te Assen. Want de synodocratische gemeenschap van die stad had de Gereformeerde Kerk, aldaar, gedagvaard, opdat de Rechter zou uitspreken, dat zij de Gereformeerde Kerk niet is, en dus geenerlei recht kan laten gelden op de goederen, die deze kerk toebehooren. Toen riep de Heere dus hen, die hier op aarde in eerste instantie „het laatste“ woord spreken om over Zijn kerk en haar strijd te oordeelen. Zij moesten nu beslissen en zeggen, hoe ieder hier in Nederland, althans voorzooveel het civiel-rechterlijke aangelegenheden betreft, de Gereformeerde kerk heeft te beschouwen en te be- handelen.

Naar recht en wet waren er twee advocaten aan- wezig om den Rechter voor te lichten, opdat hij tot oordeelen in staat zou worden gesteld. De taak dezer beide mannen was wel zwaar van verantwoordelijkheid. Beide deze advocaten noemden zich „gereformeerd“. Maar de eene gaf helaas geen blijk het ook te zijn. Want bij herhaling sprak hij als zijn meening uit, dat een kerk, die zich uit het kerkverband los maakt, daer- mee haar eigen wezen schendt, wijl hij het behooren tot het verband 't wezen der kerk achtte uit te maken.

In de woorden, waarmee deze advocaat den Rechter trachtte te bewegen, de zaak der kerk te veroordeelen en haar goeden strijd voor scheurmakerij te ver-

Maar wij zullen ons dezen weg niet laten opdringen!

Voor het laatst kán desnoods nog eens gevraagd worden aan de deputaten van de „overzijde“ kort en zakelijk antwoord te geven op een paar vragen; b.v.: gelden Uw besluiten van 1942 e.v.j. nóg? Haalt ge een streep door wat ge toen als Gods Woord hebt uitgevent of is dat het Woord Gods niet geweest? Gelden de regels voor de „rechtspleging“ van toen nóg bij U of wenscht ge U voortaan te houden aan het beschreven recht in de K.O.?

En als deze vragen schriftelijk beantwoord zijn op waarlijk voor God te verantwoorden wijze — dan zal er over sommige handelingen enz. uit het verleden wellicht nog heel eerlijk gepraat dienen te worden.

Hetgeen niet goed was en verwijdering bracht, moet radicaal opgeruimd worden! Opdat er geen herhaling kome van zulk zondig knoeien als we in die bittere jaren beleefd hebben en het heel duidelijk kome vast te staan welke de normen zijn, waarmee we weer gemeenschappelijk beginnen.

Praten — weinig over de geschorsten, maar veel over de schorsingsgronden, zooals Prof. Schilder ge- zegd heeft.

Wij kunnen het verleden niet zonder meer laten rusten, omdat er een gedenkboek is voor Gods aangezicht. En in dat gedenkboek staan nog steeds de zonden. Ze zullen daar blijven staan, als Prof. Grosheide z'n Synode er niet toe weet te bewegen die zonden weg te doen; of als hij en z'n Synode meenen te moeten vol- houden, dat voor ons, wegens ons aanhangen van val- sche leer, het afwijken van de belijdenis in art. 33 (zie zijn rapport in de zaak cand. H. J. Schilder!) en het bedrijven van openbare scheurmaking geen plaats is op den kansel en in de kerk en het koninkrijk van Jezus Christus.

De door Prof. Grosheide geformuleerde „voorwaar- den“ brengen ons niet op den weg, die tot kerkelijke vereeniging leidt. Door zulk wegwerken van de fei- ten wordt de kloof tusschen hen en ons maar te dieper! Dit is pleisteren met looze kalk!

's-H.

H. V.

klaren, was voor wie zulke redevoeringen vaker hoor- de weinig nieuws te beluisteren tot opeens een fon- kelnieuw — helaas door leden der kerk zelf ge- smeet — wapen in het veld werd gebracht.

Bedoelde advocaat betoogde, dat „de geschorsten“ van de kerk te Assen een ernstige fout hadden begaan, ja de kerk waren uitgelopen. Hun „schorsing“ was immers geen wegzending uit de kerk. Dat was slechts een voorloopige maatregel geweest. En zoo deze „ge- schorsten“ nu van gedachte waren, dat hun in die schorsing onrecht geschiedde, hadden zij zich op de Classis en zoo noodig daarna op de Particuliere- en zelfs op de Generale Synode moeten beroepen. Maar in plaats daarvan „maakten zij zich vrij“, dat wil zeg- gen: onttrokken zij zich aan de kerk en liepen weg. En dit nu was — nog altijd volgens bedoelden rechts- geleerde — te meer te veroordeelen, omdat in heel de zaak, die tot hun schorsing en vrijmaking leidde ont- zaggelijk veel „misverstand“ stak. In den „kerkelij- ken“ weg van appél had dit misverstand tot oplossing kunnen komen. Maar..... dat hadden „de geschorsten“ door hun vrijmaking helaas onmogelijk gemaakt.

Ten bewijze, dat het geen private meening van hem- zelf was, dat er in heel de zaak van schorsing en vrij- making veel „onopgelost misverstand“ stak verwees deze synodocratische advocaat naar de Conferentie van Oosterbeek. Haar verklaring sprak dit duidelijk uit en gaf zóó klaar en helder te verstaan, dat de vrij- making voorbarig geschiedde. Immers vóór alle „mis- verstanden“ in den kerkelijken weg waren uit-gespro- ken.

En — zoo besloot de advocaat deze tirade — „het is wél opmerkelijk, dat deze verklaring ook door Ds Bos, één der geschorsten te Assen, is onderteekend.

Deed deze advocaat de Oosterbeeksche verklaring onrecht met haar zoo te gebruiken?

Wij gelooven het niet.

Ongetwijfeld zullen de onderteekenaars der Ooster- beeksche verklaring dit gebruik niet hebben bedoeld. Hun bedoeling is licht een andere en betere ge- weest. Doch niet wat zij bedoelden, maar wat zij de- den is hier van belang. En hun daad was verkla- ren, dat men „aan beide zijden der scheur“ eenige met name genoemde punten (waar na hun „eerste en voorloopige woorden“ natuurlijk nog andere aan kun- nen worden toegevoegd) nader moest onderzoeken, omdat er „misverstand“ was.

Alsof wij de schorsingen misverstaan hadden!! Heel deze Oosterbeeksche verklaring is niet anders dan een principieele verloochening der vrijmaking.

En door haar openen de onderteekenaars dezer verklaring metterdaad den weg voor het spreken van dezen synodocratischen advocaat. Dat wil zeggen: zoo boden zij steun aan wie de Kerk des Heeren — nota bene — bij den Rechter tegenstaan! Aan hen, die haar goeden strijd als „scheurmakerij“ door den Rechter willen laten veroordelen.

Bittere uitkomst van onvoorzichtig handelen!

Smartelijke ervaring voor de kerk te Assen, den

Indrukken van de Generale Synode (V)

De geestelijke verzorging van Militairen

De geestelijke verzorging van Militairen blijkt meer en meer een moeilijke aangelegenheid. Enerzijds doordat de regering hier optreedt; als deze zich ergens mee bemoeit, krijgt men stevast de vraag van bevoegdheid etc. Anderzijds doordat ook de kerken zelf niet altijd scherp zien, wat haar roeping is, en wat niet.

En, dezen keer kwam daar nog een kleine incidentele moeilijkheid bij. Uit de kerken was er de aandacht op gevestigd, dat er bij sommigen bezwaar leefde tegen de wijze, waarop met de opbrengst der collecten voor het Deputaatschap voor de geestelijke verzorging van militairen door Deputaten werd gehandeld. Deze bezwaren liepen over het feit, dat de door de Kerken bijgebrachte gelden werden aangewend tot gratis-verspreiding van „De Wachter“ (op zichzelf geen bezwaar), terwijl gebieden is dat dit blad als voorlichtingsexemplaar het monopolie geniet (wel een bezwaar), en dat tot nu toe geen andere bladen in aanmerking kwamen om deze eenzijdige voorlichting op te heffen. Er waren bedenkingen geopperd tegen het feit, dat de hoofdredacteur terugkeerende militairen bewerkte door middel van brieven om ze te bewegen een abonnement te nemen onder verwijzing naar het feit, dat zij „De Wachter“ steeds gratis ontvingen, waardoor de indruk werd gewekt, dat „De Wachterbond“ deze ex. gratis zou verspreiden, terwijl het de kerkelijke bijdragen zijn, die dit mogelijk maakten.

Maar dit is maar een incidentele kwestie.

Belangrijker waren de algemene vragen van principiële aard. Scherp waren deze geformuleerd door één der kerken, die de synode verzocht zich te doordringen van het groote principiële en praktische verschil tusschen:

a) de z.g. Protestantische geestelijke verzorging, welke door z.g. legerpredikanten van allerlei gading, namens de legerleiding in het leger wordt geëffend; en

b) de ambtelijke verzorging, welke door de kerkdienaren in de eerste plaats onder de leden der kerk wordt uitgericht, leden n.l. die zich in militairen dienst bevinden en in eigen ressort verblijven, hetzij zij tijdelijk elders verblijf houden of, als leden van zusterkerken, tijdelijk inwonen, dan wel met attestatie van elders inkomen.

Puntig kwamen de bestaande moeilijkheden dan ook aan de orde in een breedvoerige correspondentie tusschen de Kerk van Batavia en de deputaten voor de geestelijke verzorging onzer militairen, Batavia gaf als zijn gevoelen te kennen:

1. Waar naar schatting minstens 700 geref. militairen zich momenteel in de Oost bevinden en deze broeders in aanzienlijke meerdere mate dan in Nederland verstoken zijn van een geestelijke verzorging, die geschiedt in gehoorszaamheid aan Gods Woord, is het meer dan dringend noodig, dat de Kerken in Nederland haar roeping in dezen getrouw zijn, door het naar hier doen overkomen van meerdere veldpredikers.

2. De Kerkeraad, kennis genomen hebbende van de acta van de jongste Gen. Synode en dagelijks kennis nemende van het onheil, dat zoowel de noodgemeenten als het afgeven van z.g. „reisattestaten“ aangericht heeft, nam geheel en al voor zijn rekening het door haar verzochte en door br. Godschalk uitgebrachte praec-advies inzake noodgemeente en reisattestatie.

3. Vervolgens verwerpt de Raad van Batavia de z.g. „Protestantsche“ d.w.z. niet-R. Kath. geestelijke verzorging, omdat deze in het geheel niet strookt met de feitelijke kerk-situatie, zooals deze ontstaan is door de formatie en Reformatie. De omgrenzing en functiebeëpalen van deze „geestelijke verzorging“ gaat wel van het standpunt uit, dat de R. K. een valsche kerk genoemd moet worden, maar ziet naast elkaar de Ned. Herv., Syn. Geref., Chr. Geref., als „ware“ kerken, waarvan de leden vallen onder één zegenoplegging en aan één Avondmaalstafel behooren aan te zitten. Dit betekent niet alleen een ontkenning van de Afscieding, Doleantie en Vrijmaking als door Gods genade tot stand gekomen reformaties in Christus' Kerk, maar ook een devaluering van in Christus' Naam gedane tuchttoefeningen (schorsingen en afzettingen o.m. van Dr. H. de Cock, Dr. A. Kuiper, Prof. Dr. K. Schilder). Afgezien van alle kwade gevolgen, die zich wel toespitsen in de z.g. „noodgemeenten“, ligt hier de grondoorzaak.

4. Met dit kerkverwoestende systeem niet te breken, betekent het te steunen, en de verantwoordelijkheid daarvan op zich te nemen. Ook al zouden de veldpredikers vrijgesteld worden van den opbouw van en het werken voor de noodgemeenten, dan blijft steeds nog als belemmering het uitspreken van het votum en de z.g. „interkerkelijke“ avondmaalsbediening en ten slotte de vrijheid en bevoegdheidsontneming, om de militairen die aan de zorgen van den geref. veldprediker toebetrouwd zijn, op te welken zich bij de ware kerk te voegen. Zelfs al zou men dit werk als „evangelisatie“ beschouwen (verricht niet door bijzondere ambtsdragers, maar door een officier, staande in het ambt der geloovigen), dan bedenke men, dat ook deze werkzaamheid, evenals de zending, tot de competentie van de Kerk behoort, zoodat men, de „bijde boodschap“ brengende, tegelijk medewerker dient te zijn van Christus' KERKVERGADEREND werk en zich niet a priori mag neerleggen bij een gelegaliseerde kerk-verstrooiende actie.

5. Volgens den Raad der kerk is er geen andere mogelijkheid dan deze: bij de Hooge Overheid om tolerantie te

verzoeken en gelegenheid te vragen om in gehoorszaamheid aan Gods Woord in het leger en op de vloot de geestelijke verzorging ter hand te nemen. Dat houdt in: een zorg van den Geref. Veldprediker voor de Vrijgemaakte geref. militairen, teneinde over hen in 't bijz. militaire en daarom reizende en trekkende verband, opzicht en tucht uit te oefenen. Willen anderen, daartoe aangetrokken, b.v. naar de Woordbediening hooren, dan is daartegen geen enkel bezwaar, maar de arbeid zelf bedoelt: de in één kerkverband levende militairen op een militair acceptabele wijze waar en wanneer mogelijk, geestelijk bij te staan. Een geestelijke verzorging, die haar parallel vindt in die van de R. K. kerk en de Joodsche gemeenschap (welke ook ter argumentatie tegenover de Overheid kan aangevoerd worden).

6. Met betrekking tot Indië zijn voor dit werk minstens twee veldpredikers noodig; die in de gelegenheid dienen gesteld te worden de verstrooide geref. militairen te bezoeken, hun het Woord te bedienen en met hen het H. Avondmaal te gebruiken. De verstrooiden zijn dan lid van de kerk van Batavia en de veldprediker is dan berder (leeraar) van de kerk van Batavia.

We staan dus voor een complex van zaken, die wel niet van elkander te scheiden zijn maar toch van elkander moeten onderscheiden worden. Er is wéér de oude kwestie van de positie van den legerpredikant; ook die van de „ambtelijke geestelijke verzorging“ van onze militairen in het algemeen, en die van onze geref. militairen in Indië in het bijzonder.

Nu heeft zich bij velen de meening gevormd, dat de functie van legerpredikant, zooals deze zich in ons land heeft ontwikkeld, een totaal andere is dan het ambt van dienaar des Woords in Christus' kerk, en de arbeid van deze legerpredikanten iets totaal anders is dan de ambtelijke geestelijke verzorging, welke de kerk door haar ambtsdragers aan haar leden heeft te bieden. Zoo heeft, om iets te noemen, een Commissie, benoemd door de particuliere Synode van Zuid-Holland (8 Sept. '48), als haar overtuiging uitgesproken.

A. dat de roeping tot den Dienst des Woords meebrengt een vaste verbintenis aan een bepaalde gemeente en een roeping is van de plaatselijke kerk tot een bepaald arbeidsveld binnen de grenzen van die plaatselijke kerk, omdat

1. het ambt van alle ouderingen, ook van hen, die arbeiden in het Woord en de leer, 1 Tim. 5:17, aan de plaatselijke kerk verbonden is, zie Hand. 14:23; Titus 1:5 en Hand. 13:1; omdat

2. de artikelen XXX en XXXI van de Nederl. Geloofsbelijdenis spreken van de plaats, waarin de dienaren des Woords zijn; omdat

3. de artikelen IV, V, VI, VII en andere van de K. O. uitgaan van de plaatselijke kerk, waarbinnen de Dienaren des Woords hun ambtelijke werkzaamheden hebben te verrichten (art. XVI K.O.);

B. 1. dat de arbeid van den legerpredikant in vasten dienst geen ambtelijk karakter draagt;

2. dat volgens art. 3 van de Instructie voor een legerpredikant deze zich geheel aan zijn taak te wijden heeft en in verband daarmee niet als ambtsdrager verbonden mag zijn aan eenig plaatselijk kerkgenootschap en volgens art. 1 en 4 van genoemde instructie bevoegd is zich te begeven naar de plaatsen binnen het hem door de Overheid toegewezen arbeidssterren en hij dus ten volle uit den dienst der Kerk overgegaan is in den dienst van den Staat.

C. dat mitadien de kerkelijke positie van den legerpredikant in vasten dienst NIET kan worden geregeld naar art. VI, VII, XI, XIII, XIV K.O. doch alleen naar art. XII K.O. omdat hij zich tot een anderen staat des levens begeven heeft.

De opmerking is gemaakt, dat dit standpunt allerminst nieuw is. Reeds door de synode van Utrecht 1923 werd uitgesproken: „Deze legerpredikanten zijn staatsambtenaren, die dus geen zuiver kerkelijk ambt bekleeden.“ En: „Critiek is van Gereformeerde kerkrechtelijk standpunt in meer dan één opzicht op het instituut van Legerpredikanten uit te brengen.“

Toch heeft men toen dit instituut aanvaard, omdat men er in zag: „een instrument van de Overheid om aan de Kerken hulp te bieden ter voldoening van haar taak binnen de weermacht.“ Maar (zoo wordt door bezwaarden hiertegen aangevoerd), maar deze woorden wijzen zelf reeds overduidelijk uit, dat men een verkeerd weg insloeg toen men dit instituut in dien zin aanvaardde, dat legerpredikanten tegelijk dienaren des Woords konden zijn. Er wordt immers ronduit in gezegd, dat het instituut van Legerpredikant een overheidsinstrument is en de taak ervan voor de kerk hoogstens kan bestaan in hulpverleening bij de vervulling van de specifiek-ambtelijke taak.

Bovendien is zelfs van deze sobere taak in de praktijk niet veel terecht gekomen, zoo voegt men er aan toe. De ontwikkeling van dit instituut bewoog zich zelfs in een geheel andere richting. Dit kon ook moeilijk anders, daar de Instructie van den legerpredikant hem zijn kerkelijken ambtelijken dienst in het leger in feite verhindert heeft uit te oefenen en hem maakte tot een militair ambtenaar met uitsluitende verantwoordelijkheid aan zijn militair superieur (zie de Instructie voor den legerpredikant).

Intusschen besloot zooals we reeds opmerkten de Generale Synode van 1923 eventueel mede te werken aan de benoeming van legerpredikanten, bij welken historischen gang de Synode van de sinds vrijgemaakte kerken gehouden te Enschede zich in 1945 aansloot.

In overeenstemming met een en ander zijn velen van oordeel:

a. vooreerst, dat de legerpredikanten, die thans in functie zijn, een bepaalde positie in onze kerken hebben verkregen in volkomen overeenstemming met de toenmaals vigeerende synodebesluiten. En zij hebben indertijd hun functie aanvaard in het vertrouwen, dat de rechten, welke hun toen werden verleend, gewaarborgd zouden blijven.

De legerpredikanten, die onder de vroegere regeling legerpredikant zijn geworden, zouden natuurlijk voor zich-

zelf uit een eventueel nieuw Synodebesluit conclusies kunnen trekken en zich hierover met hun eigen kerkeraaden verstaan, maar 't lijkt velen niet juist en niet billijk, eventuele besluiten in bedoelden zin met z.g. „terugwerkende kracht“ te nemen.

b. Een tweede opmerking, die men kan hooren maken, is, dat hetgeen gezegd wordt omtrent de positie van den legerpredikant in het algemeen, nog niet zonder meer geldt van den reserve-legerpredikant. Indien een predikant van regeeringswege aangezocht wordt als reserve-legerpredikant op te treden, geschiedt dit (zoo merkt men op) immers steeds met het oog op een nood-toestand van volk en kerk, welke bijzondere maatregelen vordert; en voorts is de verbintenis, welke een reserve-legerpredikant aangaat, steeds een tijdelijke. Wanneer dan ook op een predikant een beroep wordt gedaan met het oog op het tijdelijk dienst-nemen als legerpredikant, zal gehandeld kunnen en moeten worden naar Art. 14 der K.O. Met advies, d.w.z. met bewilliging van den kerkeraad der Kerk, in welke hij dient, zal hij zijn dienst voor een tijd kunnen onderlaten, waarbij de ambtelijke betrekking blijft gelden.

Een en ander hangt samen met de inzichten, die men heeft ter zake van „de geestelijke verzorging van onze militairen in het algemeen.“ De strooming waartoe van hen, die meenen, dat in normalen tijd deze zorg imperatief behoort tot de taak der plaatselijke Kerk. Deze heeft de opdracht haar leden ambtelijk te verzorgen, als de schapen, die tot haar kudde behoren.

En waar de omstandigheden, waarin de militairen komen te verkeer van bijzonder precareren aard zijn, heeft, zoo voert men aan, de plaatselijke Kerk wel toe te zien, dat zij zich van haar verantwoordelijkheid goed bewust blijft, deze nooit kan delegeren, en dus ten allen tijde dilligent moet zijn om het persoonlijk en schriftelijk contact met deze leden te bewaren en voortdurend in de samenkomsten der geloovigen deze leden op te dragen in den gebede voor den Troon der genade. Het gebed blijft ook hier het machtigste middel in de zielszorg, en wij hebben de vertroosting, dat ook het „Amen“ op dit gebed inhoudt: „Het zal waar en zeker zijn. Want mijn gebed is veel zekerder van God verhoord, dan ik in mijn hart gevoel, dat ik zulks van Hem begeer.“

Men herinnert in dit verband aan wat de Synode van Groningen uitsprak: „dat het een ernstige taak der kerken is onze jongens gedurende de laatste twee jaar, voorafgaande aan hun dienstplichtigen leeftijd, bijzonder op catechisatie, de ernstige gevaren die hun wachten, onder het oog te brengen en hen grondig te onderwijzen, opdat zij geestelijk toegerust in het leger komen“; en verder: „dat onze kerken ernstig worden opgewekt regelmatig de namen van haar doop- en belijdende leden, die in militairen dienst worden opgeroepen, aan de garnizoenskerken op te geven en ook daarna geregeld contact te houden met haar doop- en belijdende leden, die in ons leger, ook die in het buitenland dienen, onder andere door toezending van brieven, preeken, zoo mogelijk van eigen predikant(en).“

Tenslotte ligt, naar dit inzicht, hier een ernstige taak voor onze garnizoenskerken. Reeds gingen stemmen op, die van deputaten, belast met de verzorging van de militairen, willen hebben, dat zij een conferentie samen roepen van garnizoenskerken om voorlichting te geven omtrent de van kerkelijke zijde genomen besluiten en de bestaande militaire maatregelen in deze materie. Eventueel zullen de betrokken garnizoenskerken zelve hiertoe het initiatief dienen te nemen. Maar zodanig contact, ter oriëntatie en instructie moet toch zeer gewenscht worden geacht. De praktijk wijst uit, dat men over het algemeen nog veel te weinig op de hoogte is van wat er in dit opzicht aan bepalingen bestaat en hoe men zich ten aanzien daarvan te gedragen heeft.

Met name de garnizoenskerken hebben hier een voorname roeping.

In de derde plaats wordt de aandacht gevraagd voor de geestelijke verzorging van onze militairen in Ned. Indië in het bijzonder. Het behoeft geen betoog, dat de geestelijke gevaren in dit gebiedsdeel voor onze gereformeerde jongens hoogst ernstig genoemd dienen te worden. Want wel is daar in de eerste plaats het gevaar van zedelijke aard en den verkeerd invloed, die van een heidensch georiënteerde omgeving uitgaat, maar daarnaast — en hierop wordt nog te weinig gelet — zijn er de geestelijke gevaren van een irenische-synthetische strooming, welke in Indië nog veel sterker dan in Nederland de kerken beïnvloedt, het gereformeerde kerkbesef ondermijnt, en de jonge menschen blootstelt aan een valsche eenheidsbeweging, die hen, indien God het niet verhoedt, den Schriftuurlijken bodem, waarop zij als kerkleden te staan hebben, onder den voet wegslaat.

Wat kunnen wij in Indië aan ambtelijke zorg daar tegenover stellen? Bijna niets.

Want vooreerst kan een „legerpredikant“ geen ambtelijken arbeid verrichten, terwijl bovendien het gevaar allerminst denkbeeldig is, dat onze jonge leden door bepaalde legerpredikanten van de eenvoudigheid des geloofs worden afgevoerd. Dit gevaar dreigt te sterker, nu de legerpredikanten krachtens hun instructie verplicht zijn hun „zorg“ over alle „protestanten“ van de hun toegewezen onderdeelen uit te strekken.

Velen zien dan ook slechts één weg, n.l. die door de Kerk van Batavia aangewezen, welke Kerk aan onze deputaten, belast met de geestelijke verzorging der militairen, schreef d.d. 14 Februari 1948: Het veldprediker-schap hier staat in de branding. In Nederland kan praktisch ieder militair „zondags naar de kerk gaan, waartoe God hem in gehoorszaamheid roept. Hij behoeft 's Zondags nooit naar een veldprediker te luisteren. Hier is dit geheel anders. Verreweg de meesten zijn ver verwijderd van een plaats waar een Geref. Kerk gevestigd is of een kring gezamenlijk preekleest. En willen zij toch niet onder de onwettige bediening van de sleutelmacht zich stellen, zooals deze tot uitdrukking komt in de noodgemeenten, de Protest. of Syn. Geref. Kerken, dan blijft slechts preeklezen in de eenzaamheid over. Stelt U zich voor, dat U dat één of anderhalf jaar moest doen, dan zal het U duidelijk zijn, hoezeer hierdoor het geloofsleven schade lijdt. Het zenden van een veldprediker, welke aan een Bataljon toegevoegd wordt, betekent leniging van dezen nood voor nog niet één procent. 99 % van de Geref. militairen blijft op deze wijze van een verantwoorde amb-

telijke z...
zend na...
veldpred...
ambtelij...
veel dat...
jons zom...
heid tot...
t.a.v. des...
wil dan...
komen e...
heeft te...
kostigd.

Er z...
overwin...
de Bap...
heid zij...
den Ge...
weg lig...
leiden k...
Terwij...
enkele l...
stijg, on...
in te de...
en wat...
debatte...
de Syno...

De z...

De ze...
moote w...
de ooger...
we ontl...
Het z...
van te...
vergeve...
mag en...
raam te...
krachten...
ding sp...
zich be...
privileg...
tus" we...
lijnen, w...
worde...
intensie...
dingswe...
toch we...
gevolgen...
verward...
kunnen...
advieser...
Christus...
op haar...
vragen...
men vo...
wellicht...

In di...
xi. aan...
bij de t...
wel zee...
is het...
een mo...
(1896)...
het zenu...
grootsel...
het Evi...
voor di...
dus de...
sten (a...
deling...
vereinig...
en hoor...
rapport...
alsof o...
dood ko...
voorber...
tot rijp...
het rijk...
waarin...
en neg...
sophie...
vragen...
ons vol...
le. D...
die in...
tot het...
zulke v...
getroffe...
doeltref...

Voor...
religie...
lezen k...
een vol...
wangek...
evenzoo...
wijs in...
geweze...
zelfde...
en verr...
apostel...
oudher...
vaderen...
gang e...
ultoefer...
gezonde...
opzett...
gaan v...
de ziek...
houden...
zending...
der ker...
schappe...
zij deze...
ze nini...
Middelb...
Uit d...
de tege...
men: h...